

Naturgasfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2012/13:85 Naturgasfrågor och en motion som väckts med anledning av propositionen. Regeringens förslag innebär en rad ändringar i naturgaslagen (2005:403). Bland annat föreslås en ny ordning för förhandsprövning i fråga om naturgasföretagens intäkter från överföring och lagring av naturgas samt från tillträde till en förgasningsanläggning. En intäktsram ska beräknas så att den täcker skäligena kostnader för att bedriva den verksamhet som omfattas av intäktsramen och ger en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten. Vidare föreslås det att regeringen ska kunna utse en myndighet eller en juridisk person som får ansvaret för att balansen mellan uttag och tillförsel av naturgas i det nationella naturgassystemet på kort sikt upprätthålls (systembalansansvar). Lagändringarna föreslås träda i kraft 1 juni 2013.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag. I en reservation (SD) förordas att regeringen endast ska kunna utse en myndighet som systembalansansvarig.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Naturgasfrågor	5
Propositionen	5
Inledning	5
Förhandsprövning av naturgasföretagens avgifter	5
Systemansvaret för gas	7
Motionen	9
Utskottets ställningstagande	9
Reservationer	10
Naturgasfrågor (SD)	10
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Propositionen	11
Följdmotionen	11
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Naturgasfrågor

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403). Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:85 och avslår motion

2012/13:N11 av Anna Hagwall (SD).

Reservation (SD)

Stockholm den 11 april 2013

På näringsutskottets vägnar

Mats Odell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Odell (KD), Jonas Eriksson (MP), Jessica Polfjärd (M), Jennie Nilsson (S), Hans Rothenberg (M), Carina Adolfsson Elgestam (S), Olof Lavesson (M), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Eva Flyborg (FP), Helena Lindahl (C), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Anna Hagwall (SD), Kent Persson (V), Boriana Åberg (M), Ingemar Nilsson (S) och Marie Nordén (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas proposition 2012/13:85 Naturgasfrågor och en motion som väckts med anledning av propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en rad ändringar i naturgaslagen (2005:403). Enligt förslaget införs en ny ordning för förhandsprövning i fråga om naturgasföretagens intäkter från överföring och lagring av naturgas samt från tillträde till en förgasningsanläggning. En intäktsram ska beräknas så att den täcker skäligena kostnader för att bedriva den verksamhet som omfattas av intäktsramen och ger en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten. Tillsynsmyndighetens nuvarande prövning av metoder för utformning av avgifter och övriga villkor för överföring av naturgas och tillträde till en förgasningsanläggning begränsas till andra villkor än avgifter. Samtidigt föreslås det att metodprövningen även ska omfatta lagring av naturgas, i fråga om andra villkor än avgifter.

I propositionen föreslås det även att regeringen ska kunna utse en myndighet eller en juridisk person som får ansvaret för att balansen mellan uttag och tillförsel av naturgas i det nationella naturgassystemet på kort sikt upprätthålls (systembalansansvar).

Vidare föreslår regeringen att det införs en möjlighet för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten att i det enskilda fallet meddela ett bindande besked om huruvida en naturgasledning omfattas av föreskrifter om undantag från kravet på koncession.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2013.

Utskottets överväganden

Naturgasfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i naturgaslagen och avslår en motion som förordar att regeringen endast ska kunna utse en myndighet som systembalansansvarig för naturgas. Jämför reservation (SD).

Propositionen

Inledning

I propositionen föreslås en rad ändringar i naturgaslagen (2005:403). I betänkandet redogör utskottet för de huvudsakliga ändringarna som gäller ordningen för förhandsprövning av naturgasföretagens avgifter och det övergripande systemansvaret. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2013. Enligt övergångsbestämmelserna ska dock vissa bestämmelser börja tillämpas först senare. För en närmare redogörelse för regeringens förslag hänvisar utskottet till propositionen.

Förhandsprövning av naturgasföretagens avgifter

Enligt förslaget ska de samlade intäkter som ett naturgasföretag högst får generera från överföring av naturgas, lagring av naturgas eller tillträde till en förgasningsanläggning under en tillsynsperiod – en intäktsram – fastställas i förväg av tillsynsmyndigheten. Intäktsramen ska beräknas så att den täcker skäligena kostnader för att bedriva den verksamhet som intäktsramen avser och ger en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten. Tillsynsmyndigheten ska meddela beslut om intäktsramen senast två månader innan tillsynsperioden börjar. En tillsynsperiod ska vara fyra kalenderår, om det inte finns särskilda skäl för en annan tidsperiod.

Regeringen hänvisar till att det i ellagen (1997:857) har förts in bestämmelser om förhandsprövning av nättariffer som motsvarar den tillsynsmodell som nu föreslås gälla naturgasmarknaden. Det får enligt regeringen anses vara angeläget att tillsynen av energimarknaden i Sverige bedrivs på ett likartat sätt, oavsett energislag och verksamhetsinriktning. Detta bör underlätta såväl tillsynsmyndighetens som naturgasföretagens verksamhet samt bidra till en ökad förutsägbarhet på naturgasmarknaden för både kun-

der och företag. Regeringen ser även ett visst värde i att kraven på förhandsprövning genomförs på ett i stora drag likartat sätt när det gäller det s.k. elmarknadsdirektivet¹ och gasmarknadsdirektivet².

Enligt regeringens förslag ska tillsynsmyndigheten kunna ändra den fastställda intäktsramen under tillsynsperioden på ansökan av ett naturgasföretag som omfattas av ramen, om det finns omständigheter som bedöms medföra en väsentlig ökning av intäktsramen eller om det annars finns särskilda skäl. Vidare ska ett beslut om intäktsram kunna ändras på initiativ av tillsynsmyndigheten under tillsynsperioden om naturgasföretaget har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter som i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek, om beslutet har fattats på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag och detta i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek, om tillgångar har överlåtit under tillsynsperioden och detta i väsentlig omfattning inverkar på intäktsramens storlek eller om det annars finns särskilda skäl.

Intäktsramen ska även kunna omprövas efter tillsynsperiodens slut på initiativ av tillsynsmyndigheten, om det finns skäl att anta att ramen är större än vad som är motiverat av senare kända förhållanden och avvikelsen inte är ringa. Ett naturgasföretag ska inom fyra månader efter tillsynsperiodens slut dessutom få ansöka om att intäktsramen för perioden ska ökas. Tillsynsmyndigheten ska vidare enligt förslaget ompröva intäktsramen för en tillsynsperiod om myndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol har beslutat om ändring i fråga om en tidigare tillsynsperiod och det avgörandet har vunnit laga kraft. Om ett naturgasföretag överlåter en verksamhet för vilken en intäktsram har fastställts, ska den fastställda intäktsramen och därmed sammanhängande rättigheter och skyldigheter fortsätta att gälla för förvärvaren av verksamheten.

Om ett naturgasföretags samlade intäkter från en verksamhet som omfattas av intäktsramen under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska enligt förslaget det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden. Om ett naturgasföretags samlade intäkter har överstigit intäktsramen med mer än 5 procent, ska ett överdebiteringstillägg minska intäktsramen för den påföljande tillsynsperioden.

Tillsynsmyndighetens beslut om fastställande av intäktsramen inför en tillsynsperiod, ändring under tillsynsperioden på initiativ av tillsynsmyndigheten, omprövning efter tillsynsperioden och omprövning som en följd av ett avgörande avseende en tidigare tillsynsperiod ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Samtliga beslut med anledning av tillsynsmyndighetens prövning av metoder för utformning av villkor om anslutning, överföring, lagring och förgasning ska vara överklagbara.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG.

Systemansvaret för gas

I naturgaslagen finns bestämmelser om det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet, det s.k. övergripande systemansvaret. Det ansvaret ska enligt gällande ordning bäras av en myndighet som regeringen utser. Den myndigheten benämns systemansvarig myndighet. I dag är Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) systemansvarig myndighet. Systemansvaret för överföringsverksamhet i gasmarknadsdirektivets mening³ innehas i övriga delar av Swedegas AB som numera ensamt äger det svenska transmissionsnätet för naturgas och som har certifierats som transmissionsnätoperatör. I egenskap av systemansvarig myndighet har Svenska kraftnät rätt att, om det behövs för att utöva systemansvaret, beordra innehavare av naturgaslager och förgasningsanläggningar att, mot marknadsmässig ersättning, öka eller minska inmatningen eller uttaget av naturgas från överföringsledningarna och anläggningarna. Vidare får den systemansvariga myndigheten beordra innehavare av naturgasledningar att begränsa eller avbryta överföringen av naturgas till kunder. Regeringen får meddela närmare föreskrifter om den systemansvariga myndighetens befogenheter. Den systemansvariga myndigheten spelar även en viktig roll i fråga om det ekonomiska ansvaret för att balanseringen av det nationella naturgassystemet upprätthålls. En leverantör av naturgas får bara leverera naturgas i uttagspunkter för vilka leverantören eller någon annan, gentemot den systemansvariga myndigheten, har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella naturgassystemet tillförs lika mycket naturgas som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande ska göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten (balansavtal).

Regeringen ska enligt förslaget uppdraga åt en myndighet eller åt en juridisk person som frivilligt åtar sig det att övergripande ansvara för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatningen och uttaget av naturgas i det nationella naturgassystemet (systembalansansvarig). Formerna för utövandet av ansvaret ska vara i huvudsak oförändrade. Den systembalansansvarige ska dock inte ha rätt att beordra en ökad eller minskad inmatning eller ett ökat eller minskat uttag av naturgas eller att begränsa eller helt avbryta överföringen av naturgas till kunder. Det nuvarande normgivningsbemyndigandet om skyldighet för balansansvariga att lämna uppgifter om inmatning och uttag av naturgas till den systemansvariga myndigheten ska upphävas. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten ska få meddela föreskrifter dels om skyldighet för dem som

³ Med en systemansvarig för ett överföringssystem (transmission system operator) avses i gasmarknadsdirektivet varje fysisk eller juridisk person som bedriver överföringsverksamhet och som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänknings till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på gastransporter. Överföring – eller transmission – är transport, vars avsikt är tillhandahållande till kunder, men inte leverans, av naturgas genom ett nät som i huvudsak består av högtrycksrörledningar, undantaget tidigare led i rörledningsnätet och undantaget den del av högtrycksrörledningarna som huvudsakligen används för lokal distribution av naturgas.

bedriver överföring av naturgas att till den systembalansansvarige lämna de uppgifter som behövs för utövandet av systembalansansvaret, dels om den systembalansansvariges ansvar för avräkningen mellan de balansansvariga. Den systembalansansvarige ska inte få ingå balansavtal förrän avtalsvillkoren har godkänts av tillsynsmyndigheten.

Som skäl för förslaget anger regeringen att en ordning som inte låser det övergripande systemansvaret till en viss aktör och som medger att uppgiften t.ex. kan integreras med verksamheten som transmissionsnätsoperatör möjliggör en mer effektiv hantering av ansvaret. Samtidigt innebär en sådan lösning flexibilitet, där ansvaret för den kortsiktiga balanseringen kan tilldelas den som utifrån rådande förhållanden framstår som lämpligast.

Med hänsyn till att den systembalansansvarige inte ska behöva vara en myndighet utan kan vara en privat aktör anser regeringen att det inte är lämpligt att behålla den lagstadgade rätten att beordra ett ökat eller minskat uttag eller en ökad eller minskad inmatning av gas eller att begränsa eller helt avbryta överföringen av gas. Av samma skäl bör den föreskriftsrätt om skyldighet för dem som bedriver överföring av naturgas att lämna de uppgifter som behövs för utövandet av systemansvaret som i dag kan delegeras till den systemansvariga myndigheten överföras till tillsynsmyndigheten. Detsamma gäller föreskriftsrätten om den systemansvariga myndighetens ansvar för avräkningen mellan de balansansvariga.

Föreskriftsrätten om skyldighet för dem som ingått ett balansavtal att till den systemansvariga myndigheten lämna de uppgifter om inmatning och uttag av naturgas som behövs för utövandet av systemansvaret har inte utnyttjats och framstår enligt regeringen som överflödigt även av det skälet att de aktuella skyldigheterna även fortsättningsvis bör kunna regleras i avtal mellan den systembalansansvarige och de balansansvariga. Regeringen anser därför att den aktuella föreskriftsrätten kan upphävas.

Med anledning av att en privat aktör kan komma att få uppdraget att vara systembalansansvarig anser regeringen att tillsynsmyndighetens kontroll över innehållet i balansavtalen bör skärpas. Regeringen föreslår därför att tillsynsmyndighetens förhandsprövning av balansavtalen ska avse villkoren i avtalen och inte som i dag de metoder som används för att utforma villkoren.

Den som regeringen utser att vara systembalansansvarig kommer att utföra uppdraget under tillsynsmyndigheten Energimarknadsinspektionens tillsyn. Regeringen planerar att uppdra åt Energimarknadsinspektionen att noga följa upp hur uppdraget fullföljs. Regeringen bedömer att det inte finns någon risk för att ansvaret missbrukas på ett sätt som skadar marknaden, oavsett om det ligger hos ett privat företag eller en myndighet. Om så ändå skulle bli fallet, eller om förhållandena på naturgasmarknaden utvecklas så att en annan aktör skulle framstå som mer lämplig, är regeringen oförhindrad att ge uppdraget åt en annan juridisk person eller en myndighet.

Motionen

För att bl.a. säkerställa att balanseringen och överföringen av naturgas bedrivs effektivt förespråkas det i motion 2012/13:N11 av Anna Hagwall (SD) att regeringen endast ska kunna utse en myndighet som systembalansansvarig för naturgas.

Utskottets ställningstagande

Det är angeläget att tillsynen av energimarknaden i Sverige bedrivs på ett likartat sätt oavsett energislag och verksamhetsinriktning. Utskottet ställer sig därför positivt till förslaget om förhandsprövning av nättariffer på naturgasmarknaden som innebär att regleringen av naturgasföretag och elnätsföretag harmoniseras.

Genom att den systemansvariga myndigheten ersätts av en systembalansansvarig aktör kan ansvaret för den kortsiktiga balanseringen tilldelas den som utifrån rådande förhållanden framstår som lämpligast. De nuvarande myndighetsuppgifterna hos den systemansvariga myndigheten överförs till tillsynsmyndigheten Energimarknadsinspektionen. Regelverket blir på detta sätt mer flexibelt än vad som är fallet i dagsläget samtidigt som åtskillnaden mellan myndighetsuppgifter och löpande systembalansansvar bidrar till en tydlig roll- och ansvarsfördelning på marknaden. En ordning som medger att uppgiften som systembalansansvarig kan integreras med verksamheten som transmissionsnätsoperatör möjliggör dessutom en mer effektiv hantering av ansvaret. Den systembalansansvarige kommer att utföra uppdraget under Energimarknadsinspektionens tillsyn.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks propositionen. Motion 2012/13: N11 (SD) avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Naturgasfrågor (SD)

av Anna Hagwall (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403) och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:85 och motion

2012/13:N11 av Anna Hagwall (SD).

Ställningstagande

Det är angeläget att tillsynen av energimarknaden i Sverige bedrivs på ett likartat sätt oavsett energislag och verksamhetsinriktning. Jag ställer mig därför positiv till förslaget om förhandsprövning av nättariffer på naturgasmarknaden som innebär att regleringen av naturgasföretag och elnätsföretag harmoniseras.

Jag anser vidare att det är viktigt att balanseringen och överföringen av naturgas bedrivs effektivt så att en fungerande handel med gas i konkurrens främjas. För att säkerställa detta och för att kunna garantera ett oberoende, anser jag, i likhet med vad som anförs i motion 2012/13:N11 (SD), att funktionen som systembalansansvarig endast ska kunna ges till en myndighet. Regeringen bör så snart som möjligt återkomma med ett lagförslag där detta beaktas. I avvaktan på det tillstyrker jag propositionen. Jag förutsätter dock att regeringen inte utser någon annan än en myndighet som systembalansansvarig till dess att en lagändring förelagts riksdagen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:85 Naturgasfrågor:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).

Följdmotionen

2012/13:N11 av Anna Hagwall (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen endast kan utse en myndighet som systembansansvarig för naturgas.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

Härigenom föreskrivs i fråga om naturgaslagen (2005:403)¹
dels att 6 kap. 3 a § och 7 kap. 2 § ska upphöra att gälla,
dels att nuvarande 6 kap. 6 § ska betecknas 6 kap. 22 §,
dels att 3 kap. 3 §, 6 kap. 2–5 §§, 7 kap. 1 §, 3–7 §§ och 9–12 §§,
10 kap. 1 och 4 §§, 11 kap. 4 §, den nya 6 kap. 22 §, rubrikerna till 6 kap.
och 7 kap., samt rubrikerna närmast före 6 kap. 2 § och 7 kap. 1 § ska ha
följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas tjugotvå nya paragrafer, 1 kap. 6 b och
8 a §§, 2 kap. 1 a §, 6 kap. 1 b, 6–21, 23 och 24 §§, samt närmast före
6 kap. 1 b, 6, 10–13, 15, 18, 19 och 21–24 §§ nya rubriker av följande
lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

6 b §

Med distribution avses i denna lag överföring av naturgas genom lokala eller regionala rörledningsnät till kunder.

8 a §

Med intäktsram avses i denna lag de samlade intäkter som ett naturgasföretag högst får uppbära från överföring av naturgas, lagring av naturgas eller tillträde till förgasningsanläggning under en tillsynsperiod.

2 kap.

1 a §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten ska i det enskilda fallet efter ansökan av den som avser att bygga eller som använder en naturgasledning, lämna ett bindande besked om huruvida ledningen omfattas av föreskrifter som har meddelats med stöd av 1 § tredje stycket.

¹ Senaste lydelse av
6 kap. 3 a § 2011:713.
7 kap. 2 § 2006:646.

3 kap.**3 §**

Verksamhet som rör överföring av naturgas *skall* ekonomiskt redovisas skilt från annan verksamhet. Därvid *skall* överföring på transmissionsledningarna och överföring på distributionsledningarna redovisas var för sig.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om redovisning av verksamhet som rör överföring av naturgas samt om skyldighet att ge in redovisningshandlingar till tillsynsmyndigheten.

6 kap. Anslutningsavgifter och tariffer

Verksamhet som rör överföring av naturgas *ska* ekonomiskt redovisas skilt från annan verksamhet. *Transmission och distribution ska* då redovisas var för sig.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om redovisning av verksamhet som rör överföring av naturgas samt om skyldighet att ge in redovisningshandlingar till tillsynsmyndigheten.

6 kap. Avgifter och övriga villkor för tillträde till naturgasledningarna och andra anläggningar*Villkor för anslutning***1 b §**

Den som bedriver överföring av naturgas får inte ingå avtal om sådan anslutning som avses i 3 kap. 5 § förrän de metoder som har använts för att utforma avtalsvillkoren har prövats av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska godkänna metoderna, om de kan antas leda till att avtalsvillkoren uppfyller kraven på att vara objektiva och icke-diskriminerande.

Om tillsynsmyndigheten inte godkänner de metoder som föreslås i en ansökan, ska myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället ska tillämpas.

Tillsynsmyndigheten ska delge beslut enligt första och andra styckena enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

Tariffer för överföring, lagring och förgasning

Tariffer för överföring och lagring av naturgas samt för tillträde till en förgasningsanläggning skall vara skäligen, objektiva och icke-diskriminerande.

Vid utformandet av *tariffer* för överföring av naturgas *skall* särskilt beaktas antalet anslutna kunder, kundernas geografiska läge, mängden överförd energi och abonnerad effekt, kostnaderna för överliggande ledningar, leveranssäkerhet och trycket i ledningarna.

Överföringstariffer skall utformas så att den avgift en kund betalar för överföringen till sin anslutningspunkt innefattar avgift för överföringen i samtliga rörledningar genom vilka överföringen sker.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om utformningen av överföringstariffer.

Den som bedriver överföring av naturgas eller innehar *ett naturgaslager* eller en förgasningsanläggning *skall* offentliggöra *sin tariff* och på begäran utan dröjsmål lämna skriftlig uppgift om *tariffen*.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela *närmare föreskrifter* om offentliggörande av sådana *tariffer* som avses i första stycket.

Avgifter och övriga villkor för överföring, lagring och förgasning

2 §

Avgifter och övriga villkor för överföring och lagring av naturgas samt för tillträde till en förgasningsanläggning ska vara skäligen, objektiva och icke-diskriminerande.

3 §

Vid *utformningen* av *villkor* för överföring av naturgas *ska* särskilt beaktas antalet anslutna kunder, kundernas geografiska läge, mängden överförd energi och abonnerad effekt, kostnaderna för överliggande ledningar, leveranssäkerhet och trycket i ledningarna.

Villkoren för överföring av naturgas ska utformas så att den avgift en kund betalar för överföringen till sin anslutningspunkt innefattar avgift för överföringen i samtliga rörledningar genom vilka överföringen sker.

4 §

Den som bedriver överföring av naturgas eller innehar *en lagringsanläggning* eller en förgasningsanläggning *ska* offentliggöra *avgifter och övriga villkor för överföring, lagring, respektive tillträde till anläggningen* samt på begäran utan dröjsmål lämna skriftlig uppgift om *villkoren*.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela *ytterligare föreskrifter* om offentliggörande av sådana *villkor* som avses i första stycket.

5 §²

Den som bedriver överföring av naturgas eller innehar en *förgasningsanläggning* får inte *börja tillämpa sin avgift och övriga villkor för sådan anslutning som avses i 3 kap. 5 § eller sin tariff för överföring eller tillträde* förrän de metoder som har använts för att utforma *avgiften eller tariffen* har godkänts av tillsynsmyndigheten. *Godkännande ska lämnas, om metoderna kan antas leda till att avgiften eller tariffen uppfyller kraven på att den ska vara objektiv och icke-diskriminerande.*

Om tillsynsmyndigheten inte godkänner de metoder som avses med en ansökan, ska myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället ska tillämpas.

Beslut enligt första och andra styckena gäller omedelbart. Tillsynsmyndigheten ska delge sådana beslut enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

Den som bedriver överföring av naturgas eller innehar en *lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning* får inte *ingå avtal om överföring, lagring eller tillträde till en förgasningsanläggning* förrän de metoder som har använts för att utforma *andra avtalsvillkor än avgifter* har prövats av tillsynsmyndigheten.

Tillsynsmyndigheten ska godkänna metoderna om de kan antas leda till att avtalsvillkoren uppfyller kraven på att vara objektiva och icke-diskriminerande.

Om tillsynsmyndigheten inte godkänner de metoder som *föreslås i en ansökan*, ska myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället ska tillämpas.

Tillsynsmyndigheten ska delge beslut *enligt första och andra styckena enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).*

Förhandsprövning av naturgasföretagens intäkter

Beslut om intäktsram

6 §

Intäktsramar ska beslutas i förväg för varje tillsynsperiod för företag som bedriver överföring av naturgas eller innehar en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning.

En intäktsram ska beslutas var för sig för transmission, distribution, lagring i lagringsanläggning och drift av förgasningsanläggning.

Ett beslut om intäktsram för transmission ska omfatta även intäkter från lagring i rörledning.

² Senaste lydelse 2012:336.

7 §

Ett sådant naturgasföretag som avses i 6 § ska lämna in förslag till intäktsram till tillsynsmyndigheten tillsammans med de uppgifter som krävs för att pröva förslaget.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om ett naturgasföretags skyldigheter enligt första stycket.

8 §

Tillsynsmyndigheten ska meddela beslut om intäktsram senast två månader innan tillsynsperioden börjar.

I beslutet ska det anges vilka uppgifter och metoder som ligger till grund för beslutet.

9 §

En tillsynsperiod ska vara fyra kalenderår, om det inte finns särskilda skäl för en annan tidsperiod.

Beräkning av intäktsramen

10 §

Intäktsramen ska beräknas så att den täcker skäliga kostnader för att bedriva den verksamhet som intäktsramen avser och ger en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten (kapitalbas).

När intäktsramen bestäms ska de samlade intäkter som naturgasföretaget högst får uppbära enligt första stycket minskas med ett belopp som motsvarar naturgasföretagets intäkter från anslutning till naturgasledning och andra anläggningar under tillsynsperioden, i den utsträckning intäkterna härrör från tillgångar som ingår i kapitalbasen.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om hur avdraget enligt andra stycket ska beräknas.

Särskilt om beräkning av skäligen kostnader

11 §

Som skäligen kostnader för att bedriva den verksamhet som intäktsramen avser ska anses kostnader för en ändamålsenlig och effektiv drift av en verksamhet med likartade objektiva förutsättningar.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om beräkning av skäligen kostnader.

Särskilt om beräkning av en rimlig avkastning

12 §

Kapitalbasen ska beräknas med utgångspunkt i de tillgångar som naturgasföretaget använder för att bedriva den verksamhet som intäktsramen avser. Vidare ska hänsyn tas till investeringar och avskrivningar under tillsynsperioden.

En tillgång som inte behövs för att bedriva verksamheten ska anses ingå i kapitalbasen, om det skulle vara oskäligt mot naturgasföretaget att bortse från tillgången.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om beräkning av en rimlig avkastning.

*Omprövning av intäktsramen
under tillsynsperioden*

13 §

Tillsynsmyndigheten får under tillsynsperioden, efter ansökan av ett naturgasföretag, ändra ett beslut om intäktsram, om det

1. finns omständigheter som bedöms medföra en väsentlig ökning av intäktsramen vid en omprövning enligt 15 §, eller

2. annars finns särskilda skäl.

Ett ärende om omprövning enligt första stycket ska handläggas skyndsamt.

14 §

Tillsynsmyndigheten ska under tillsynsperioden ändra ett beslut om intäktsram om

1. naturgasföretaget har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter som i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek,

2. beslutet har fattats på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag och detta i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek,

3. tillgångar har överlåtits under tillsynsperioden och detta i väsentlig omfattning inverkar på intäktsramens storlek, eller

4. det annars finns särskilda skäl.

*Omprövning av intäktsramen efter
tillsynsperioden*

15 §

Ett naturgasföretag får inom fyra månader efter tillsynsperiodens slut ansöka hos tillsynsmyndigheten om att intäktsramen för perioden ska ökas.

Ett ärende om ökad intäktsram ska handläggas skyndsamt.

16 §

Tillsynsmyndigheten ska ompröva ett beslut om intäktsram efter tillsynsperiodens slut, om det finns skäl att anta att ramen är större än vad som är motiverat av senare kända förhållanden och avvikelser inte är ringa.

Om det inte finns särskilda hinder, ska ett beslut i frågan om ändring av intäktsramen meddelas senast tio månader efter tillsynsperiodens slut. Om tillsynsmyndigheten avser att meddela beslut vid en senare tidpunkt, ska naturgasföretaget underrättas om det inom den nämnda tiden. Har en sådan underrättelse inte skett får myndigheten inte meddela ett omprövningsbeslut som är till nackdel för naturgasföretaget.

17 §

Vid omprövning enligt 15 eller 16 § ska tillsynsmyndigheten kontrollera om de antaganden som legat till grund för beslutet om intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska tillsynsmyndigheten tillämpa 10–12 §§ och utgå från de uppgifter och metoder som myndigheten har använt vid prövningen av intäktsramen och som angetts i beslutet om denna.

Omprövning under eller efter tillsynsperioden

18 §

Tillsynsmyndigheten ska ompröva ett beslut om intäktsramen för en tillsynsperiod, om myndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol har beslutat om ändring i fråga om en tidigare tillsynsperiod och det avgörandet har vunnit laga kraft.

*Avvikelser från intäktsramen**19 §*

Om ett naturgasföretags samlade intäkter från den verksamhet som omfattas av intäktsramen under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.

20 §

Om ett naturgasföretags samlade intäkter från en verksamhet som omfattas av intäktsramen under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen med mer än fem procent, ska ett överdebiteringstillägg beräknat enligt andra stycket minska intäktsramen för den påföljande tillsynsperioden.

Beräkningen av överdebiteringstillägget ska grundas på den del av naturgasföretagets samlade intäkter enligt första stycket som överstiger intäktsramen. Överdebiteringstillägget ska beräknas efter en räntesats som motsvarar den genomsnittliga referensränta enligt 9 § räntelagen (1975:635) som under tillsynsperioden fastställts av Riksbanken med ett tillägg av femton procentenheter.

*Överlåtelse av verksamhet**21 §*

Om ett naturgasföretag överlåter en verksamhet för vilken en intäktsram har fastställts, ska den fastställda intäktsramen gälla för förvärvaren av verksamheten. Förvärvaren träder även i övrigt i överlåtarens ställe när det gäller tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel om intäktsramen på den överlåtna verksamheten.

*Undantag***6 §**

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från *de skyldigheter som följer av 5 § i fråga om naturgasledning eller ledningsnät som används för överföring av naturgas uteslutande inom ett geografiskt avgränsat område som används för industriell eller kommersiell verksamhet.*

22 §³

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från *skyldigheterna enligt 1 b, 5 och 6 §§ i fråga om naturgasledning eller ledningsnät som används för överföring av naturgas uteslutande inom ett geografiskt avgränsat område som används för industriell eller kommersiell verksamhet.*

*Verkan av beslut***23 §**

Ett beslut av tillsynsmyndigheten enligt 1 b, 5, 8, 14–16 och 18 §§ gäller omedelbart.

*Skyldighet att lämna uppgifter***24 §**

Ett naturgasföretag ska till tillsynsmyndigheten lämna de uppgifter som behövs för prövning enligt 14, 16 och 18 §§.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om ett naturgasföretags skyldigheter enligt första stycket.

7 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar*Övergripande systemansvar*

Regeringen *skall utse en myndighet som har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i*

7 kap. Systembalansansvar och balansansvar*Systembalansansvar***1 §**

Regeringen *ska ge i uppdrag åt en myndighet eller åt en juridisk person som frivilligt åtar sig det att övergripande ansvara för att balansen kortsiktigt upprätthålls*

³ Senaste lydelse av tidigare 6 kap. 6 § 2011:713.

det nationella naturgassystemet (systemansvarig myndighet).

mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet (systembalansansvarig).

Regeringen meddelar föreskrifter om den systembalansansvariges uppgifter.

3 §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, den systemansvariga myndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet för dem som ingått ett balansavtal enligt 4 § första stycket att till den systemansvariga myndigheten lämna de uppgifter om inmatning och uttag av naturgas som behövs för utövandet av systemansvaret.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, den systemansvariga myndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet för dem som bedriver överföring av naturgas att till den systemansvariga myndigheten lämna de uppgifter som behövs för utövandet av systemansvaret.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet för dem som bedriver överföring av naturgas att till den systembalansansvarige lämna de uppgifter som behövs för utövandet av systembalansansvaret.

4 §⁴

En leverantör av naturgas får bara leverera naturgas i uttagspunkter för vilka leverantören eller någon annan, gentemot den systemansvariga myndigheten, har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella naturgassystemet tillförs lika mycket naturgas som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande ska göras genom ett avtal med den systemansvariga myndigheten (balansavtal).

En leverantör av naturgas får bara leverera naturgas i uttagspunkter för vilka leverantören eller någon annan, gentemot den systembalansansvarige, har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella naturgassystemet tillförs lika mycket naturgas som tas ut i uttagspunkten (balansansvar). Ett sådant åtagande ska göras genom ett avtal med den systembalansansvarige (balansavtal).

Första stycket tillämpas inte under den tidsfrist som anges i 7 a § första stycket.

Med uttagspunkt avses därvid den punkt där en gasförbrukare, enligt avtal med innehavaren av naturgasledning, tar ut naturgas för förbrukning.

⁴ Senaste lydelse 2009:581.

5 §⁵

Villkoren i balansavtalen ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

Den *systemansvariga myndigheten* får inte ingå balansavtal förrän *de metoder som har använts för att utforma avtalen* har godkänts av tillsynsmyndigheten. Godkännande ska lämnas, om *metoderna kan antas leda till att avtalen* uppfyller kraven enligt första stycket.

Den *systembalansansvarige* får inte ingå balansavtal förrän *avtalsvillkoren* har godkänts av tillsynsmyndigheten. Godkännande ska lämnas, om *villkoren* uppfyller kraven enligt första stycket.

Ett beslut enligt andra stycket gäller omedelbart. Tillsynsmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

6 §

Den *systemansvariga myndigheten* skall offentliggöra de villkor som tillämpas i balansavtalen samt på begäran utan dröjsmål lämna skriftlig uppgift om dessa villkor.

Den *systembalansansvarige* ska offentliggöra de villkor som tillämpas i balansavtalen samt på begäran utan dröjsmål lämna skriftlig uppgift om dessa villkor.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om offentliggörande av villkor enligt första stycket.

7 §⁶

När den *systemansvariga myndigheten* får kännedom om att ett avtal med *myndigheten* om balansansvar enligt 4 § första stycket ska upphöra att gälla, ska *myndigheten* utan dröjsmål underrätta de innehavare av naturgasledningar på vars ledningsnät de uttagpunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Ledningsinnehavarna ska utan dröjsmål underrätta berörda leverantörer av naturgas.

När den *systembalansansvarige* får kännedom om att ett avtal med *den systembalansansvarige* om balansansvar enligt 4 § första stycket ska upphöra att gälla, ska *den systembalansansvarige* utan dröjsmål underrätta de innehavare av naturgasledningar på vars ledningsnät de uttagpunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Ledningshavaren ska utan dröjsmål underrätta berörda leverantörer av naturgas.

När någon, som i ett avtal med en leverantör av naturgas har åtagit sig balansansvaret i de uttagpunkter där leverantören levererar naturgas, får kännedom om att detta avtal ska upphöra att gälla, ska den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den

När någon, som i ett avtal med en leverantör av naturgas har åtagit sig balansansvaret i de uttagpunkter där leverantören levererar naturgas, får kännedom om att detta avtal ska upphöra att gälla, ska den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den

⁵ Senaste lydelse 2010:1976.

⁶ Senaste lydelse 2009:581.

systemansvariga myndigheten och de innehavare av naturgasledningar på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Innehavarna av naturgasledningar ska utan dröjsmål underrätta leverantören av naturgas.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om underrättelseskyldigheten enligt första och andra styckena.

systembalansansvarige och de innehavare av naturgasledningar på vars ledningsnät de uttagspunkter är belägna där balansansvaret sålunda kommer att upphöra att gälla. Innehavarna av naturgasledningar ska utan dröjsmål underrätta leverantören av naturgas.

9 §⁷

Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt efter en anmälan enligt 8 § första stycket får göra det från och med den dag då naturgasleverantören övertar leveranserna.

I andra fall får balansansvaret bara övertas från och med den första dagen i en kalendermånad. Den leverantör som enligt 7 d § är leveransskyldig i uttagspunkten ska enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta innehavaren av naturgasledning om övertagandet senast en månad innan det ska ske.

Den *systemansvariga myndigheten* får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av andra stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt andra stycket ska sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

Den *systembalansansvarige* får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av andra stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt andra stycket ska sända underrättelser i anledning därav.

Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om underrättelser enligt fjärde stycket.

10 §⁸

Den som bedriver överföring av naturgas ska enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer hålla den *systemansvariga myndigheten* underrättad om byte av balans-

Den som bedriver överföring av naturgas ska enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer hålla den *systembalansansvarige* underrättad om byte av balansansvarig

⁷ Senaste lydelse 2011:713.

⁸ Senaste lydelse 2009:581.

ansvarig enligt 7 b § första och tredje styckena, 7 c § första stycket och 9 §. Den som bedriver överföring av naturgas ska dessutom hålla den *systemansvariga myndigheten* underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för dennes egna inköp.

enligt 7 b § första och tredje styckena, 7 c § första stycket och 9 §. Den som bedriver överföring av naturgas ska dessutom hålla den *systembalansansvarige* under rättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för dennes egna inköp.

11 §

Den *systemansvariga myndigheten* skall svara för avräkningen mellan de balansansvariga enligt de föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, myndigheten meddelar.

Den *systembalansansvarige* ska svara för avräkningen mellan de balansansvariga.

Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om avräkningen enligt första stycket.

12 §⁹

En leverantör av naturgas som har levererat gas till en uttagspunkt där det saknas någon som är balansansvarig ska vid den *systemansvariga myndighetens* avräkning anses som balansansvarig i uttagspunkten. Ersättning ska betalas enligt de villkor som den *systemansvariga myndigheten* tillämpar mot balansansvariga.

En leverantör av naturgas som har levererat gas till en uttagspunkt där det saknas någon som är balansansvarig ska vid den *systembalansansvariges* avräkning anses som balansansvarig i uttagspunkten. Ersättning ska betalas enligt de villkor som den *systembalansansvarige* tillämpar mot balansansvariga.

10 kap.

1 §¹⁰

Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över att

1. denna lag, föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen och villkor som har meddelats med stöd av lagen följs, och

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005 följs.

Tillsynen omfattar inte bestämmelserna i 7 kap. med undantag för 5 och 6 §§, 8 kap. med undantag för 13–20 §§ och inte heller bestämmelserna i 5 kap.

Tillsynen omfattar inte bestämmelserna i 8 kap. med undantag för 13–20 §§ och inte heller bestämmelserna i 5 kap.

⁹ Senaste lydelse 2009:581.

¹⁰ Senaste lydelse 2012:274.

4 §¹¹

Tillsynsmyndigheten ska fatta beslut i ett ärende inom två månader från det att en anmälan kom in till myndigheten om anmälan

1. har lämnats in av någon som har ett intresse i saken, och
2. innehåller ett påstående att en innehavare av en naturgasledning, lagringsanläggning eller förgasningsanläggning inte följer bestämmelser som omfattas av myndighetens tillsyn enligt 1 §.
2. innehåller ett påstående att en innehavare av en naturgasledning, lagringsanläggning eller förgasningsanläggning *eller den systembalansansvarige* inte följer bestämmelser som omfattas av myndighetens tillsyn enligt 1 §.

Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får tillsynsmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.

Tidsfristerna gäller även vid anmälan mot den systemansvariga myndigheten med påstående att dess balansavtal inte är objektiva eller icke-diskriminerande.

11 kap.4 §¹²

Beslut av tillsynsmyndigheten enligt 2 kap. 15 och 16 §§, 6 kap. 5 § första stycket, 7 kap. 5 § andra stycket samt 10 kap. 3, 4, 7 och 10 §§ *samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning enligt 7 kap. 2 §* får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Beslut av tillsynsmyndigheten enligt 2 kap. 15 och 16 §§, 6 kap. 1 b, 5, 8, 14–16 och 18 §§, 7 kap. 5 § andra stycket samt 10 kap. 3, 4, 7 och 10 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Regeringen meddelar föreskrifter om överklagande till regeringen av andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2013.
2. Bestämmelserna i 3 kap. 3 § tillämpas första gången för det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2014 eller närmast därefter.
3. Bestämmelserna i 6 kap. 6–24 §§ tillämpas första gången för en tillsynsperiod som inleds den 1 januari 2015.
4. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för villkor för sådan anslutning som avses i 3 kap. 5 §, överföring och lagring av naturgas samt tillträde till en förgasningsanläggning, som avser tid före den 1 januari 2015.

¹¹ Senaste lydelse 2011:713.

¹² Senaste lydelse 2012:274.

5. Balansavtal som har ingåtts före den 1 juni 2013 omfattas inte av bestämmelsen i 7 kap. 5 § i dess nya lydelse under avtalens återstående giltighetstid.